

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВИШІВ УКРАЇНИ ТА США НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Під комунікативною культурою студентів розуміють сукупність знань, умінь і навичок та відповідної внутрішньої мотивації, що дозволяють ефективно спілкуватися в стандартних комунікативних ситуаціях, як в усній, так і в писемній формі. Формування комунікативної культури здійснюється в процесі психолого-педагогічної підготовки. Оскільки сьогодні інтеграційні процеси набувають дедалі більшого поширення, необхідність формування комунікативної культури майбутніх спеціалістів набирає особливої актуальності.

Через живе та безпосереднє спілкування майбутнього педагога з учнем здійснюється найголовніше в педагогічній діяльності - вплив особистості на особистість. Виходячи з цього, комунікативні здібності та вміння вчителя набувають ролі професійно значущих. Ефективність професійно-педагогічного спілкування вчителя залежить від рівня сформованості його комунікативної культури.

Комунікативна культура включає в себе сукупність комунікативної діяльності та мовної компетентності. Комунікативна культура майбутнього педагога значною мірою залежить від зовнішніх чинників (морально-культурних цінностей суспільства, змісту педагогічної діяльності, соціокультурних особливостей середовища) і від внутрішніх (природжених задатків, індивідуальних особливостей особистості, освіти та науково-практичного досвіду). Для досягнення високого рівня комунікативної культури майбутньому педагогу слід наполегливо працювати над здатністю регулювати свої психологічні стани, адекватною самооцінкою, прагненням використовувати оригінальні педагогічні ідеї та методи, дотриманням принципів толерантності (у 1995 році у Парижі видана «Декларація толерантності»). Широка ерудиція, науковий світогляд та відкритість є необхідними компонентами розвитку толерантності та гуманістичного спілкування. Комунікативна культура тісно пов'язана з етикою спілкування майбутнього педагога, а саме з етикою комунікації та етикою переконання.

Розвиток комунікативної культури неможливий без формування вміння педагогічно доцільно організувати спілкування і керувати ним, вміння стимулювати та організувати діалогічне спілкування, вміння застосовувати засоби вербальної та невербальної комунікації, педагогічної техніки (правильного стилю спілкування, вміння керувати увагою аудиторії, ефективного використання наочності та доцільності). Особливу увагу поняттю «комунікативна культура» почали приділяти на початку 90-х років 20 ст.

Проблемі формування комунікативної культури майбутніх спеціалістів присвячені роботи багатьох науковців: в Україні – Н.Бібік, А.Зернецької, О.Локшиної, С.Ніколаєвої, Л.Пушовської, В.Редька, О.Савченко; в Росії – І.Зимньої, Д.Ізаренкової, О.Новікової, Б.Оскарссон, С.Шишової; у Британії – Л.Бахман, Х.Відоусон, М.Вільямс, С.Дьюк, Г.Лайт. Шляхи та засоби формування комунікативної культури у вищій школі висвітлювались у роботах Каньковського І.Є., Майковської В.І., Пономарьова О.С., Руденко В.

Бган Т.С., Дуглас Д.О., Зіноватна А.Н., Нагорний Б., Фролов О.В. працювали над проблемою глобалізації вищої освіти, протиріччями та новаціями. Ними значна увага приділялася дослідженню освіти в коледжах США.

Слід зазначити, що в США немає єдиної системи вищої освіти. За словами президента правового науково-педагогічного центру США Крона, вища освіта йде за середньою, і лише це є достеменним. У Сполучених Штатах немає типового вузу, програми тощо. В країні налічується близько 3 000 вищих навчальних закладів, де навчається близько 9 млн. студентів. У США, Японії, Австралії, Канаді, Новій Зеландії серед населення віком від 18 до 20 років 40% населення складають власне студенти. І, хоча, дві третини всієї кількості вузів належить приватним вишам, частка студентів, які є вихідцями із сімей фермерів та робітників, є найвищою у світі.

Навчання в педагогічних коледжах триває 4-5 років, у коледжах вільних мистецтв – 4 роки, у молодших коледжах – 2 роки. Слід зазначити, що у педагогічних коледжах США, на відміну від подібних закладів в Україні, студенти проходять практику на всіх курсах, без винятку. Після закінчення педагогічного коледжу проходять в обов'язковому порядку річне стажування (подібно до стажування в Україні у медичній сфері). Вартим уваги також є «система пожиттєвої освіти», а саме той факт, що громадяни 40-50-річного віку мають змогу отримати педагогічну освіту дистанційно, користуючись багатьма пільгами з боку держави. Доступність, академічна свобода, формування особистості порядного громадянина є основними принципами педагогічної освіти США.